

Araştırma Sorgulamaya Yönelik Öz-yeterlilik Algı Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Araştırma Sorgulamaya Yönelik Öz-yeterlilik Algı Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16968>

Özet

Araştırma Sorgulamaya Yönelik Öz-yeterlilik Algı Ölçeği (ASYÖÖ), ortaokul öğrencilerinin araştırma ve sorgulama süreçlerine yönelik algılanan öz-yeterlilik düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Ölçek, öğrencilerin bilimsel süreç becerilerini uygulama, problem çözme ve bilgiye ulaşma yeteneklerine olan inançların değerlendirilmesine odaklanmaktadır. 2016 yılında Ozan, Korkmaz ve Karamustafaoğlu tarafından geliştirilen ASYÖÖ, 14 maddeden ve üç temel faktörden oluşmaktadır.

ASYÖÖ, öğrencilerin akademik başarıları ve bilimsel araştırma sorgulama becerilerini geliştirmeye yönelik eğitim müdahalelerinin etkinliğini belirlemede önemli bir rol oynamaktadır. Ölçeğin geliştirilmesinde yapılan analizler, yapının faktörlemeye uygun olduğunu ve yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Öz-yeterlilik, Araştırma Sorgulama, Ortaokul Öğrencileri, Bilimsel Süreç Becerileri, Algı Ölçeği, Faktör Analizi.

Yazarlar

Cansu Ebrin OZAN, Ömer KORKMAZ, Sönmez KARAMUSTAFAOĞLU.

Amaç

Araştırma Sorgulamaya Yönelik Öz-yeterlilik Algı Ölçeği'nin temel amacı, ortaokul düzeyindeki öğrencilerin bilimsel araştırma ve sorgulama süreçlerini başarıyla tamamlama yeteneklerine dair sahip oldukları öznel inanç ve algıları nicel olarak belirlemektir. Bu öz-yeterlilik algısı, öğrencilerin öğrenmeye karşı motivasyonları ve zorluklarla başa çıkma stratejilerini anlamada kritik bir gösterge sağlar.

Ölçek, eğitim araştırmacılarına ve öğretmenlere, öğrencilerin hangi araştırma basamaklarında kendilerini daha yetkin veya yetersiz hissettiklerini tespit etme imkanı sunar. Böylece, hedef odaklı eğitim programları ve müdahale stratejileri geliştirilmesine zemin hazırlar.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

ASYÖÖ, **Araştırma Sorgulamaya Yönelik Öz-yeterlilik Algısı** yapısını ölçmektedir. Öz-yeterlilik, Bandura'nın Sosyal Bilişsel Kuramı'na göre bireyin belirli bir görevi başarıyla gerçekleştirmeye yeteneğine olan inancıdır. Bu bağlamda ölçülen yapı, öğrencilerin; (1) problem tanımlama ve hipotez oluşturma, (2) veri toplama ve analiz etme, ve (3) sonuçları yorumlama ve

raporlama gibi araştırma süreçlerinin her bir adımında ne kadar etkili bir şekilde yürütüleceklerine dair kişisel inançları kapsamaktadır.

Bu çok boyutlu yapı, öğrencilerin bilimsel düşünme becerileri ile duygusal ve bilişsel yeteneklerinin kesim noktasını temsil eder. Yüksek öz-yeterlilik algısına sahip öğrencilerin, karmaşık araştırma görevlerinde daha sorumlu oldukları ve başarısızlık karşısında daha çabuk toparlandıkları varsayılır.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek amacıyla yapılan analizler, verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermiştir. Yapılan analiz sonuçlarına göre:

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0,868 olarak tespit edilmiştir. Bu değer, örneklem büyüklüğünün ve verilerin faktörleştirme için mükemmel düzeyde uygun olduğunu işaret etmektedir.

Bartlett testi sonucu ise $\chi^2 = 1778,652$ (sd=378, p=0,000) olarak bulunmuştur. Bu istatistiksel sonuç, değişkenler arasındaki korelasyon matrisinin birim matrisinden anlamlı derecede farklı olduğunu, dolayısıyla faktörleştirme yapısının uygun olduğunu kanıtlamaktadır.

Bu bulgular, Araştırma Sorgulamaya Yönelik Öz-yeterlilik Algı Ölçeği'nin ölçmeyi amaçladığı teorik yapıyı geçerli bir şekilde ölçebildiğini göstermektedir.

Güvenirlilik

ASYÖÖ'nün güvenirlik çalışmaları, ölçeğin iç tutarlılığını yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Güvenirlik katsayıları, ölçeği oluşturan üç temel faktörün tutarlılık düzeyini ve toplam ölçek puanlarının güvenirliğini incelemektedir.

Üç faktör arasındaki korelasyon katsayıları 0,793 ile 0,821 arasında değişmektedir. Bu yüksek korelasyon değerleri, faktörlerin birbirleriyle güçlü bir ilişki içinde olduğunu ve ölçeğin alt boyutlarının tutarlı bir bütünü oluşturduğunu belirtir.

Toplam puana ilişkin güvenirlik katsayısı (genellikle Cronbach Alfa veya değeri olarak yorumlanır) 0,803'tür. Bu değer, ölçeğin genel olarak yüksek bir iç tutarlılığına sahip olduğunu ve farklı ölçümlerde benzer sonuçlar verme eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Araştırma Sorgulamaya Yönelik Öz-yeterlilik Algı Ölçeği (ASYÖÖ), yapılan açışmayca faktör analizi sonucunda 14 madde ve 3 faktörden meydana gelmektedir. Bu üç faktör, öz-yeterlilik

algısının farklı boyutların temsil ederek yapısal geçerliliği desteklemektedir.

Ölçeğin faktör yapısının uygunluğu, KMO ve Bartlett testi sonuçlarıyla matematiksel olarak doğrulanmıştır. Her bir faktör, araştırma sürecinin belirli bir amaçna yönelik öz-yeterlilik inancını kapsamaktadır ve bu ayrıma, ölçeğin yapısal netliğini sağlamaktadır.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: 5'li Likert Tipi Ölçek

Language Available: Türkçe

Population Group: Ortaokul Öğrencileri

Age Group: Genellikle 5. sınıftan 8. sınıfa kadar olan yaş grupları (Yaklaşık 10-14 yaş)

Population Details: Türkiye'deki ortaokul düzeyinde eğitim gören öğrenciler.

Test Methodology: Ölçek maddeleri, 5 kademeli bir Likert derecelendirmesi kullanılarak yanıtlanmaktadır (1= katılmıyorum - 5=kesinlikle katılmıyorum). Bu derecelendirme, katılımcıların araştırma sorgulamaya yönelik öz-yeterlilik algılarının belirleme derecesini yansıtmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Öz-yeterlilik Algısı, Eğitim Psikolojisi, Araştırma Sorgulama Becerileri, KMO, Güvenirlilik Katsayısı, Türkiye Sosyal Araştırmalar.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: cnsozan@hotmail.com (Sorumlu Yazar: Cansu Ebrin OZAN)

Correspondence Address: Bilgi mevcut değildir.

Çizimler, Ücret ve Test Yılı?

Ölçek, 2016 yılında yayımlanmıştır. Kullanım izinleri ve telif hakları için sorumlu yazar Cansu Ebrin OZAN ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari olmayan akademik araştırmalar için genellikle kaynak gösterilerek kullanım izni alınabilmektedir.

Kaynaklar

Ozan, C. E., Korkmaz, Ö. ve Karamustafaoğlu, S. (2016). Ortaokul öğrencilerinin Araştırma Sorgulamaya Dönük Özyeterlilik Algı Ölçeği. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (3), 679-695.

Araştırmanın orijinal makalesine Dergipark üzerinden ulaşılabilir: dergipark.ulakbim.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: arastirma-sorgulamaya-yonelik-oz-yeterlilik-olcegi-asyoo-toad.pdf

Araştırma Sorgulamaya Yönelik Öz-yeterlilik Algı Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, yayınlanan kaynakta açıkça belirtilmemiştir; ancak ölçeğin 14 madde ve 3 faktörden oluştuğu bildirilmiştir. Detaylı maddelere erişim için referans makalenin incelenmesi gerekmektedir.